

PEREMATEU

Josep Perelló, també conegut com "Peremateu", ens acull al pis que té el seu fill a Sabadell, on està vivint també amb la seva dona durant els mesos d'hivern. Amb una trucada n'hi ha hagut prou per poder concertar una visita amb un dels poetes més importants que encara viuen a la comarca. "Peremateu", de professió pagès i complet autodidacta, ens explica què ha significat per a ell poder escriure sobre la Bisbal de Falset, la pagesia, l'amor, la terra i el país. Amb els seus 90 anys d'edat, el que més queda clar després de parlar-hi és que es tracta d'una persona essencialment feliç i d'una senzillesa aclaparadora.

(TEXT) Lúdia Pelejà i Andrea Vallès
(FOTOGRAFIES) Andrea Vallès

Recorda quan va ser el moment quan va començar a escriure?

Uí, d'això no me'n recordo perquè ja fa molts anys -riu-. Potser va ser cap a l'any 1975. Alguna poesia... Però no va ser fins als anys vuitanta que vaig escriure més seriosament.

La seva poesia tracta sobre...

Sobre la pagesia i sobre les persones volgudes que he tingut al voltant meu: l'esposa, els fills... sobre les meves creences i la meua manera d'interpretar el món.

Diuen que la seva poesia és verdagueriana. Com la definiria vostè?

Jo també la definiria d'aquesta

manera. Jacint Verdaguer va ser un home a qui jo considerava com un Déu. És el poeta més gran que he conegut. M'he llegit tota la seva obra. Sempre he tingut afició per Verdaguer, i quan anava a l'escola ja n'havia llegit algunes coses. Deixant de banda autors castellans de l'Edat d'Or com Quevedo, Cervantes o Lope de Vega. I d'altres com Víctor

"SI JO HAGUÉS NASCUT EN UNA ALTRA ÈPOCA, ALS 20 ANYS JA HAURIA ESCRIT. SEGURAMENT HAQUÉS ESTAT UN INTEL·LECTUAL. PERÒ QUAN JO ERA JOVE NO TENÍEM DINERS, PER AIXÒ EM CONSIDERO UN AUTODIDACTA."

Hugo o Balzac. Però per a mi, com a català, sento que Verdaguer i els poetes de la Renaixença van ser els meus referents claus.

Tots aquests autors els va conèixer a través de l'escola?
No pas. Alguns potser sí, però jo vaig deixar d'estudiar tan bon punt va esclatar la Guerra Civil. A casa érem pobres, i ja teníem prou feina per sobreviure i treballar la terra. A la biblioteca de l'escola de la Bisbal hi vaig trobar els primers llibres gràcies a l'ajuda d'un dels millors professors que vàrem tenir: el senyor Joaquim Abril, un home amb una ment

molt oberta que ens va parlar de grans autors i va aconseguir fer una gran biblioteca a l'escola. Però la meva formació literària i gramatical va ser essencialment autodidacta, i quan ja vaig ser més gran.

Devia haver-hi dedicat moltes hores...

Mira, jo penso que no es pot escriure sense conèixer la gramàtica. Sóc autodidacta. El nivell amb què vaig sortir de l'escola no em permetia escriure correctament. Quan vaig voler fer-ho més a consciència, vaig agafar un llibre de gramàtica catalana i fins que

no la vaig saber tota de memòria no vaig publicar els llibres.

Què pretén que transmetin els seus versos?

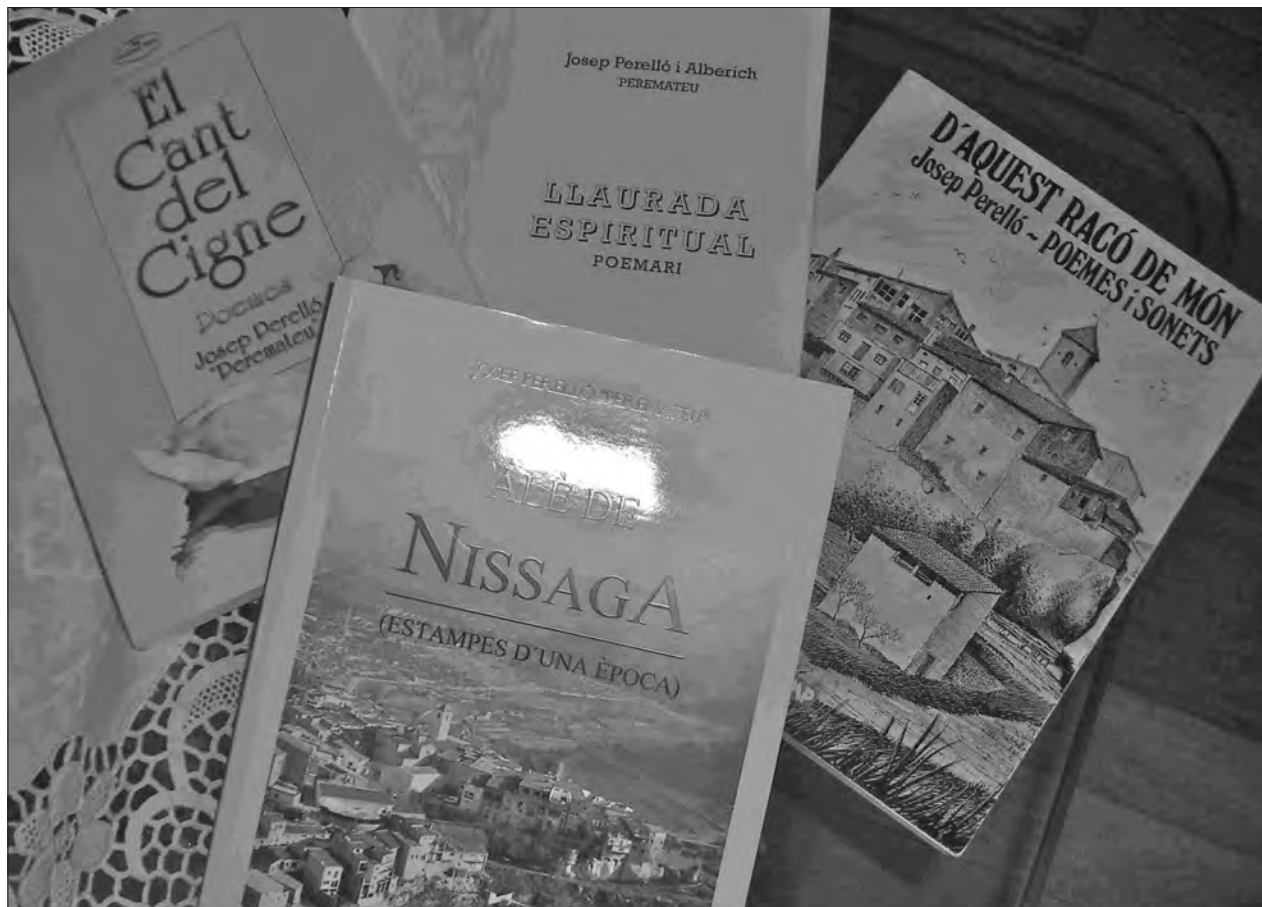
No pretenc que transmetin res en concret. Que cada un que llegeixi la poesia en tregui les seves conclusions.

Li puc preguntar pel seu pseudònim?

El fundador de casa meva va néixer el 1745, es deia Pere i era d'una casa que en deien cal Mateu. Anys més tard es va casar i va tenir descendència, i nosaltres en som els descendents. Li deien el Peremateu. I a casa nostra sempre ens han dit "els Peremateu", i jo n'estic molt orgullós.

La seva obra està composta per quatre llibres: tres de poesia i una de prosa. El procés de publicar-los, com el va viure?

S'ha de dir que les persones que som poc conegudes tenim dificul-

tats per publicar. Jo vaig tenir molta sort perquè una editorial de Barcelona que es diu El Llamp em va publicar el primer llibre a través d'un il·lustrador de la Bisbal que també els coneixia i que va fer la portada del llibre.

Què me'n pot dir del poemari *Llaurada espiritual*?

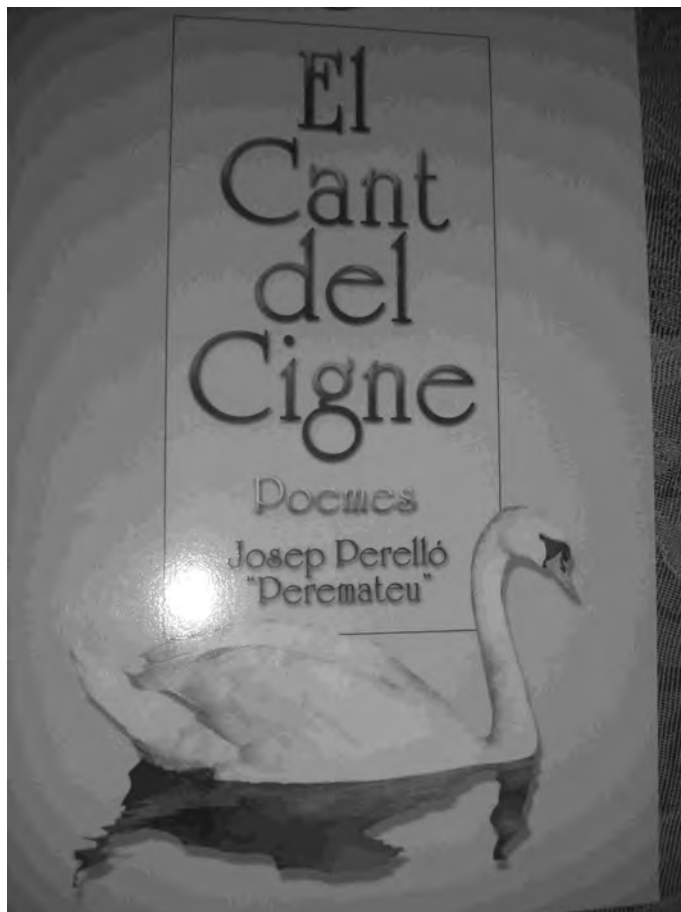
Aquest és un títol simbòlic sobre la pagesia. Està classificat per temes: el primer és "Ànima pagesa", i parla sobre la meua relació amb el camp i l'agricultura; també n'hi ha de dedicats a l'amor, com el novè, que es titula "Mirars", o el segon "Angelical pagesa, angelical esposa", dedicats tots a la meua senyora.

I com aquesta van venir tres publicacions més. Pot explicar-me aquest procés, des de la creació fins que arriba a l'editorial?

Aquest llibre me'l van publicar al cap de deu anys de ser escrit, l'any 1997, a través d'una fundació de Reus, la Fundació Ramon de Bellfort. Gràcies al senyor Aragonès, un gran aficionat a les lletres, que publicava llibres de la gent de la terra. Va ser qui va finançar-lo.

Quan va començar a escriure, l'any 1975, vostè ja tenia més de 50 anys...

Si jo hagués nascut en una altra època, als 20 anys ja hauria escrit. Segurament hagués

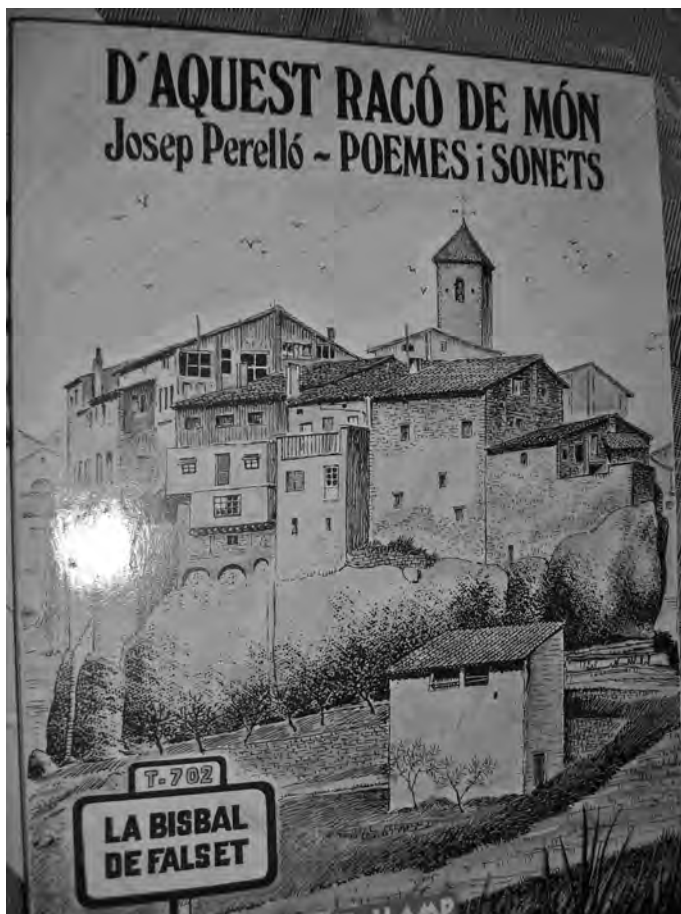
estat un intel·lectual. Però quan jo era jove no teníem diners, i com que a casa érem pagesos vaig haver de treballar molt dur la terra. Van fer un gran esforç a casa meua, l'any 1935, perquè pogués fer un curs de Batxiller. Però quan anava a fer el segon curs, allí es va acabar tot. Llavors no em va tocar cap més remei que anar al tros amb la mula i la pollegana.

Però vostè, durant la seva vida de pagès, va saber compaginar el treball de la terra amb la cultura.

Sí, jo sempre he tingut una gran afició a llegir. Anava a jugar, però també m'estava moltes hores a casa. I a les nits, sobretot, llegia. I la meua mare em deia, quan jo em quedava al costat de la llar de foc de casa i ells se'n anaven a dormir: "Ves-te'n aviat a dormir, no gastis massa llum!", perquè a casa teníem pocs recursos. Però, per sort, encara lleigeixo ara.

A part d'això, alguna altra cosa el va portar a escriure?

El meu pare va morir també durant els anys 70, i el meu fill va marxar a Sabadell a viure i treballar. Com que em vaig quedar sol, el meu cap no parava de barrinar en tot el dia, i em vaig veure amb la necessitat de plasmar-ho d'alguna manera a través de la poesia. Prenia cap al tros un paper i bolígraf a la butxaca, i quan se m'acudia alguna cosa que podria ser interessant, ho anotava. Llavors, quan era a casa, ho posava en net, ho perfeccionava.

hi ha jugat la seva esposa en la seva creació?

La meua senyora ha estat protagonista de tots els poemes d'amor que he escrit al llarg de la meua vida. Fa molts anys que estem junts, però jo me l'estimo igual que quan festejàvem. En aquella època me l'estimava més per alguna cosa, però ara me l'estimo més per una altra. Jo amb ella sóc un home complet. I si em faltés ella algun dia em faltaria tot. Tinc uns fills que m'estimen molt, però sobretot és ella. He escrit molts romanços on n'és la protagonista.

En alguns poemes ha parlat sobre l'estima al país. Què me'n pot dir de Catalunya?

A mi m'agrada molt estar al dia del que passa a través de les notícies, però no em veig capaç de poder jutjar amb molta exactitud els successos de la política actual. A grans trets però, la política me la miro des de lluny, que està feta per altres persones. Quan va arribar la Guerra Civil, per sort, no m'hi va tocar anar, però el que et puc dir és que es van fer coses dolentes per les dues parts. Primer els uns mataven als altres i llavors els altres van matar als uns. A casa nostra sempre vàrem ser de dretes, perquè durant aquells anys havies d'estar a alguna part, però eren d'aquelles dretes que només anaven a votar i no es cuidaven de res més.

I la postguerra, com la va viure des de la Bisbal de Falset?

El que vaig veure jo és que els vencedors, als catalans, ens van tractar com a vençuts i no ens deixaven parlar la nostra llengua. Deien: "Hable usted español", i no podies anar enlloc i ens van emmordassar tant com van poder. No podiem cantar ni la Santa Espina ni els Segadors, i això em va doldre molt. I per no parlar de l'afusellament de Lluís Companys, que també el vaig sentir molt.

I ara, vostè creu que ens en sortirem?

Mira, un polític molt important va dir: "Si voleu saber què passarà

d'ara en endavant, fixeu-vos en què ha passat fins ara". El món sempre és el mateix: ara caic, ara m'aixeco.

I del Priorat, què me'n diu?

Jo m'estimo tots els pobles del Priorat, començant pel meu. En un llibre fins i tot vaig fer una oda dedicada al Priorat, molt verdagueriana. És un cant, i hi surten tots els pobles de la comarca. Me l'he estimada molt.

Abans ens ha parlat dels canvis viscuts entre la seva generació i la del seu fill, que ha estat molt més pròspera. Com ho ha viscut?

Doncs molt positivament. Ens vàrem esforçar molt i va poder estudiar. Ell sempre s'ha guanyat molt bé la vida, a diferència de nosaltres que vam haver de treballar molt per molt poc. Passada la guerra es va passar molta gana. Ara tot és molt positiu.

Tornem un altre cop a la seva obra. Què voldria dir-ne, finalment?

El meu últim llibre es titula El cant del cigne. Els cignes, quan estan a punt de morir, canten. Aquesta és la seva manera de morir. I quan vaig fer aquest llibre, pensant que seria l'últim, el vaig titular així. ■

